

Radosław Krajewski

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

ORCID: 0000-0002-3413-2955

radekkrajewski@ukw.edu.pl

Wykroczenie blokowania telefonicznego numeru alarmowego

Wprowadzenie

Jednym z licznych zadań państwa jest organizowanie ratownictwa w różnych obszarach zagrożeń dla dóbr ważnych tak indywidualnie, jak i zbiorowo. Należą do nich w szczególności życie, zdrowie, mienie, porządek i bezpieczeństwo publiczne. Tak jest na co dzień, co tym bardziej ma znaczenie w sytuacjach wyjątkowych związanych ze szczególnymi zagrożeniami. Aby instytucje administracji publicznej i inne podmioty wykonujące zadania z tego zakresu mogły czynności te realizować, najpierw potrzeba tego, aby mogły one dowiedzieć się o zagrożeniach i naruszeniach takich dóbr, co stanowi sposób, aby osoby potrzebujące pomocy mogły skomunikować się z odpowiednimi służbami.

Do tego potrzebne jest sprawne funkcjonowanie numeru alarmowego, przy użyciu którego każdy potrzebujący pomocy albo posiadający wiedzę o zagrożeniu dla innych osób albo dla innych dóbr mógłby poinformować o tym odpowiednie służby. Oprócz tego niezbędne jest, aby z numeru takiego korzystano tylko w sytuacjach koniecznych, a więc aby nie nadużywano go, a tym bardziej, aby go nie blokowano.

Celem niniejszego opracowania jest odniesienie się do nowego typu czynu zabronionego, jakim jest wykroczenie blokowania telefonicznego numeru alarmowego, w szczególności poprzez analizę jego znamion, ale też poprzez osadzenie tej problematyki w szerszej perspektywie podstaw prawnych funkcjonowania telefonicznego numeru alarmowego oraz ekspozycji nieprawidłowości związanych z korzystaniem z niego.

Telefoniczny numer alarmowy i nadużycia z nim związane

Na podstawie art. 129 ust. 1 ustawy z 16 lipca 2004 roku Prawo telekomunikacyjne¹ ustalono numer 112 jako wspólny numer alarmowy dla wszystkich służb ustawowo powołanych do niesienia pomocy. Jest to jednolity numer ogólnoeuropejski, dostępny z telefonów stacjonarnych i komórkowych.

Obsługę tego numeru zapewniają funkcjonujące na podstawie ustawy z 22 listopada 2013 roku o systemie powiadamiania ratunkowego² centra powiadamiania ratunkowego. Zgodnie z art. 3 ust. 2 tej ustawy tworzą one system powiadamiania ratunkowego, a jak stanowi art. 6 ust. 1 ustawy, tworzą je wojewodowie. Centra te, na podstawie art. 3 ust. 2 ustawy, obsługują także zgłoszenia alarmowe kierowane do kierowane do numerów alarmowych 997, 998 i 999, a na podstawie ust. 3 tego artykułu, również numery 991, 992, 993, 994 i 987, jak też numery alarmowe innych podmiotów, do których zadań należy ochrona życia, zdrowia, bezpieczeństwa i porządku publicznego, mienia lub środowiska. Można nadal korzystać z wymienionych numerów alarmowych, ale i tak zgłoszenie odbierze operator numeru 112, który współpracuje z Policją, Państwową Strażą Pożarną, dysponentami zespołów ratownictwa medycznego oraz z innymi podmiotami ratowniczymi przekazując im stosowne informacje.

Dla porządku jedynie, a może też dla przypomnienia, wskazać trzeba, że numer 997 to numer Policji, 998 – Państwowej Straży Pożarnej, 999 – pogotowia ratunkowego, 991 – pogotowia energetycznego, 992 – pogotowia gazowego, 993 – pogotowia ciepłowniczego, 994 – pogotowia wodno-kanalizacyjnego, 987 – centrum zarządzania kryzysowego. Oprócz tych numerów alarmowych funkcjonują jeszcze inne numery o takim charakterze, jak choćby 601 100 100 – numer alarmowy nad wodą (Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe) oraz 601 100 300 – numer ratunkowy w górach (Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe i Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe).

Problemem było i nadal jest nadużywanie korzystania z numeru alarmowego 112 poprzez wybieranie go w sytuacjach zupełnie niezwiązanych z potrzebą uzyskania pomocy dla ochrony lub ratowania życia, zdrowia, mienia i innych dóbr. Dlatego też Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda w czerwcu 2017 roku wystąpił z inicjatywą ustawodawczą dodania do Kodeksu wykroczeń przepisu przewidującego odpowiedzialność karną za takie zachowania (druk nr 1652). W uzasadnieniu projektu tej nowelizacji wskazano m.in., że jej celem „jest zapewnienie społeczeństwu łatwiejszego i skuteczniejszego dostępu do telefonicznych numerów alarmowych – 112, 984, 985,

¹ T.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 2460.

² T.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1077.

986, 997, 998 i 999 poprzez wprowadzenie wyraźnego zakazu bezzasadnego blokowania tych numerów, w szczególności rozłączania połączenia przed przyjęciem czynności przez operatora numerów alarmowych”. Dalej w uzasadnieniu napisano, że „jak wynika z opracowanego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji raportu z funkcjonowania systemu powiadamiania ratunkowego w 2015 r., w Polsce w centrach powiadamiania ratunkowego zarejestrowano łącznie 21 004 785 zgłoszeń przychodzących, z czego aż 9 389 261 (45% wszystkich zgłoszeń) stanowiły zgłoszenia fałszywe, złośliwe lub niezasadne, a w 7 780 657 przypadkach (37% wszystkich zgłoszeń) dzwoniący anulował połączenie przed przyjęciem zgłoszenia alarmowego przez operatora numeru alarmowego, tj. w ciągu kilku pierwszych sekund. Natomiast zgodnie z raportem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z funkcjonowania systemu powiadamiania ratunkowego w 2016 r. w centrach powiadamiania ratunkowego zarejestrowano łącznie 19 482 287 zgłoszeń przychodzących, z czego aż 9 084 595 (ponad 46% wszystkich zgłoszeń) stanowiły zgłoszenia fałszywe, złośliwe lub niezasadne, a w 6 644 424 przypadkach (34% wszystkich zgłoszeń) dzwoniący anulował połączenie przed wpływieniem połączenia na stanowisko operatora numerów alarmowych, tj. w ciągu kilku pierwszych sekund. W porównaniu z 2015 r. w 2016 r. ogólna liczba zgłoszeń alarmowych zmalała o 1 522 498 zgłoszeń. Odsetek zgłoszeń fałszywych, złośliwych lub niezasadnych zwiększył się jednak o 1,63%”. Podniesiono także, że „powodowane złośliwością, brakiem wyobraźni i niedostatkiem empatii działania niektórych osób negatywnie wpływają na funkcjonowanie systemu powiadamiania ratunkowego. Dzwonienie bez potrzeby i uzasadnienia blokuje linię telefoniczną osobie, która właśnie w tej chwili może potrzebować natychmiastowej pomocy”. Posłużono się nawet przykładami takich zachowań, a mianowicie, że „na podstawie informacji posiadanych przez Kancelarię Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, tytułem przykładu można wskazać następujące sytuacje. W Nowym Tomysłu mężczyzna w przeciągu sześciu godzin 67 razy wybierał numery 112 i 997, dezorganizując pracę dyżurnego nowotomyskiej policji i straży pożarnej. Mieszkaniec Głucholaz na Opolszczyźnie wykonał ponad 5 tysięcy połączeń na alarmowe numery telefoniczne straży pożarnej i pogotowia ratunkowego. Mieszkaniec Skarżyska-Kamiennej dezorganizował pracę służb ratowniczych i narażał ludzi na niebezpieczeństwo łącząc się z numerem 112 od kilku do kilkuset razy dziennie. W sumie zadzwonił na numer Centrum Powiadamiania Ratunkowego 870 razy. Mieszkanica Elku zablokowała policyjną linię telefoniczną dzwoniąc na numer 997 ponad 200 razy dziennie”. Argumentowano, że „nowa regulacja umożliwi zwalczanie szkodliwych zachowań niezależnie od motywów, które skłaniają sprawcę do działania. Przepis obiektywizuje podstawy odpowiedzialności, która będzie się aktualizować dopiero w przypadku utrudnienia lub uniemożliwienia prawidłowego funkcjonowania systemu powiadamiania ratunkowego”. Zakładano, że „efektem

nowelizacji powinna być poprawa dostępności usługi powiadamiania alarmowego i zmniejszenie czasu reakcji służb ratunkowych na zgłoszenie, a tym samym poprawa bezpieczeństwa obywateli i zwiększenie efektywności współdziałania służb. System powiadamiania ratunkowego jest systemem o kluczowym znaczeniu dla bezpieczeństwa obywateli, w tym przede wszystkim ochrony ich życia i zdrowia”³.

Wprowadzenie wykroczenia i przedmiot jego ochrony

Ustawą z 15 września 2017 roku o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń⁴ zmieniono brzmienie art. 66 tego aktu prawnego poprzez dodanie do jego § 1 pkt 2. W konsekwencji tej nowelizacji art. 66 § 1 Kodeksu wykroczeń⁵ brzmi: „Kto: 1) chcąc wywołać niepotrzebną czynność, fałszywą informacją lub w inny sposób wprowadza w błąd instytucję użyteczności publicznej albo organ ochrony bezpieczeństwa, porządku publicznego lub zdrowia, 2) umyślnie, bez uzasadnionej przyczyny, blokuje telefoniczny numer alarmowy, utrudniając prawidłowe funkcjonowanie centrum powiadamiania ratunkowego - podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny do 1500 zł”. Zgodnie z jego § 2, „jeżeli wykroczenie spowodowało niepotrzebną czynność, można orzec nawiązkę w wysokości 1000 złotych”.

Magdalena Budyn-Kulik wskazuje, że indywidualnym przedmiotem ochrony tego przepisu jest prawidłowość działania instytucji użyteczności publicznej oraz innych organów bezpieczeństwa, porządku publicznego lub zdrowia. Słusznie dostrzega, że po wprowadzeniu art. 66 § 1 pkt 2 Kodeksu wykroczeń za drugoplanowy przedmiot ochrony można uznać również bezpieczeństwo, zdrowie, a nawet życie. Prowadzi to ją do wniosku, że właśnie z tego względu lepszym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie nowo utworzonego typu czynu zabronionego do oddzielnej jednostki redakcyjnej – odrębnego artykułu lub choćby odrębnego paragrafu⁶. W jej ocenie nowy typ wykroczenia powinien więc być bardziej wyeksponowany, z czym można się zgodzić, gdyż przy aktualnym umiejscowieniu nieco „umyka” on, pozostając „wciśnięty” w art. 66 Kodeksu wykroczeń. Szkoda, że ustawodawca nie miał intencji nadania temu wykroczeniu w pełni samodzielnej bytu, jeśli idzie o jego miejsce w tym akcie prawnym, czego najlepszym wyrazem byłoby „poświęcenie” mu odrębnego artykułu. Wówczas kryminalizacja takich zachowań byłaby bardziej wyraźna na poziomie zapoznawania się z Kodeksem wykroczeń, a tak to ma

³ <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=1652> (data dostępu: 5.03.2020).

⁴ Dz.U. z 2017 r., poz. 1941.

⁵ T.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 821 z późn. zm.

⁶ M. Budyn-Kulik, *Wykroczenia przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym*, [w:] *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, (red.) P. Daniluk, Warszawa 2019, s. 448.

trochę status „dopiętej” do wykroczenia fałszywego alarmu, którego istota jest przecież inna aniżeli blokowania telefonicznego numeru alarmowego.

Wprowadzenie nowego typu czynu zabronionego spotkało się z pozytywnymi ocenami przedstawicieli doktryny prawa wykroczeń. Mianowicie, według Aleksandry Marek-Ossowskiej „zmiana ta była potrzebną odpowiedzią na szkodliwe społecznie zjawisko wielokrotnego dzwonienia na numer alarmowy bez powodu lub z powodów niezwiązanych z koniecznością uzyskania pomocy medycznej w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia, jak np. w celu wypisania recepty na kończący się lek lub zamówienia pizzy czy taksówki”⁷. Jej wprowadzenie pochwała także Tadeusz Bojarski, który pisze, że zachowanie polegające na blokowaniu, bez uzasadnionej przyczyny, telefonicznego numeru alarmowego „jest bez wątpienia karygodne i zasługuje na odpowiednie ukaranie. Oznacza ono przeszkodzenie odpowiedniemu przeciwdziałaniu niebezpieczeństwu, które może wykazywać różny poziom. Centrum powiadamiania ratunkowego gromadzi informacje, dane o różnej skali istotnych zagrożeń. Społeczny ujemny wymiar takiego zachowania sprawcy jest bez wątpienia znaczący. Wprowadzenie zatem karalności takiego czynu jest w pełni uzasadnione”⁸.

Za potrzebne uznali je także praktycy. Przykładowo Artur Borowicz, dyrektor Wojewódzkiego Pogotowia Ratunkowego w Katowicach – największej, bo obsługującej obszar zamieszkały przez 3 mln mieszkańców struktury pogotowia ratunkowego w Polsce, tuż po podpisaniu tej nowelizacji przez prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej powiedział, że „o życiu chorego czy poszkodowanego w wypadku często decydują minuty. Umyślne blokowanie numeru alarmowego może opóźnić udzielenie pomocy przez ratowników. W skrajnych przypadkach taka osoba może pomocy nie doczekać. Dlatego nowelizacja to krok w dobrym kierunku”⁹.

Znamiona wykroczenia

Jeśli chodzi o interpretację znamion tego wykroczenia, to Magdalena Budyn-Kulik wskazuje, że blokowanie numeru alarmowego jest czynem, który może zostać popełniony zarówno przez działanie (sprawca raz za razem wybiera numer i rozłącza się od razu po uzyskaniu połączenia), jak i przez zaniechanie (sprawca nie rozłącza się po zawiadomieniu operatora). Jej zdaniem w praktyce czyn ten polegać będzie na kombinacji działań i zaniechań (spraw-

⁷ A. Marek, A. Marek-Ossowska, *Prawo wykroczeń (materialne i procesowe)*, Warszawa 2019, s. 130.

⁸ T. Bojarski, *Wykroczenia przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym*, [w:] *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, (red.) T. Bojarski, Warszawa 2019, s. 290.

⁹ <https://tvn24bis.pl/z-kraju,74/blokowanie-numerow-alarmowych-karane-ekspert-ocenia,781819.html> (data dostępu: 4.03.2020).

ca telefonuje bez uzasadnionego powodu pod numer ratunkowy, uzyskuje połączenie i nie rozłącza się). Autorka ta zastanawia się nad charakterem tego wykroczenia, tj. czy jest to wykroczenie skutkowe czy bezskutkowe. Píše, że można przyjąć, iż ma ono charakter materialny, o czym przesądzać może wprowadzenie przez ustawodawcę wymogu, aby przez blokowanie doszło do utrudnienia w prawidłowym funkcjonowaniu centrum powiadamiania ratunkowego. Skutkiem nie byłoby więc spowodowanie niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia lub mienia, lecz faktyczne spowodowanie utrudnień w funkcjonowaniu systemu. Jednak Magdalena Budyn-Kulik wskazuje, że można także bronić poglądu, że charakteryzowany typ wykroczenia ma charakter bezskutkowy, a zatem przedmiotowe utrudnianie stanowiłoby opis pewnej sytuacji, a nie spowodowanie pewnego stanu rzeczy. Ostatecznie opowiada się ona za uznaniem wykroczenia z art. 66 § 1 pkt 2 Kodeksu wykroczeń za skutkowe, gdzie skutkiem będzie faktyczne spowodowanie utrudnień, czyli zablokowanie telefonicznego numeru ratunkowego przez osobę, która czyni to bez uzasadnionej przyczyny, nawet wówczas, gdyby nikt w czasie, gdy numer był blokowany nie próbował się podoń dodzwonić¹⁰.

Zdaniem Marka Bojarskiego użyty w przepisie termin „blokuje” należy interpretować jako uniemożliwienie wybrania numeru alarmowego, co w konsekwencji jest uniemożliwieniem połączenia się z centrum powiadamiania ratunkowego. Blokowanie może między innymi polegać na wielokrotnym, bez uzasadnionej przyczyny, wybieraniu numeru alarmowego w taki sposób, by inni potrzebujący nie mogli się dodzwonić do centrum powiadamiania ratunkowego. Ustawowe znamiona tego przepisu wypełnia każde zachowanie w wyniku którego zawieszona jest łączność do centrum. Nie jest tu ważne ustalenie, jakie przedsięwzięte środki do realizacji celu, ważny jest tu skutek w postaci zablokowania takiego połączenia i to stanowi o istocie tego wykroczenia¹¹.

Wydaje się, że przypisywanie analizowanemu wykroczeniu charakteru materialnego, jak czyni to Magdalena Budyn-Kulik, czy pójdzie jeszcze dalej, jak chce tego Marek Bojarski, że wykroczenie będzie miało miejsce wówczas, gdy zachowanie sprawcy doprowadzi do uniemożliwienia wybrania numeru ratunkowego, to przejawy wykładni zwężającej, choć przynajmniej częściowo zgodnej z literalnym brzmieniem przedmiotowego przepisu. Można bowiem zakładać, że celem ustawodawcy wprowadzającego ten przepis było sankcjonowanie wszelkich przejawów korzystania z telefonicznego numeru alarmowego bez potrzeby. Gdy chodzi o użyte w jego treści sformułowanie „blokuje”, mające charakteryzować zachowanie sprawcy, to należy je odróżniać od „zablokowania”, gdzie „blokowanie” oznacza czynność lub czynności w toku, zaś

¹⁰ M. Budyn-Kulik, op. cit., s. 450–451.

¹¹ M. Bojarski, W. Radecki, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 576–577.

„zablokowanie” czynność dokonaną. Ponadto każde zachowanie polegające na nieuzasadnionym korzystaniu z telefonicznego numeru alarmowego utrudnia prawidłowe funkcjonowanie centrum powiadamiania ratunkowego, przy oczywistym rozróżnieniu stopnia tego utrudnienia, który będzie tym wyższy im częściej sprawca będzie z tego numeru bezpodstawnie korzystał. Zatem wskazanie w art. 66 § 1 pkt 2 Kodeksu wykroczeń, że elementem takich zachowań ma być przedmiotowe „utrudnianie” poczytywać można za pewien nadmiar ustawowy. Być może zatem uprawnionym byłby namysł nad zmianą treści tego przepisu, który zakresem kryminalizacji obejmowałby po prostu zachowania polegające na umyślnym korzystaniu bez uzasadnionej przyczyny z telefonicznego numeru alarmowego.

Strona podmiotowa tego wykroczenia słusznie została ograniczona tylko do umyślności. Może bowiem zdarzyć się, że ktoś nieumyślnie wybierze numer alarmowy, nawet nie mając tego świadomości, jak choćby w sytuacji, gdy jest to możliwe nawet bez odblokowania klawiatury czy też w niektórych modelach aparatów telefonicznych dedykowanych dla osób starszych posiadających odrębny przycisk dla wywołania takiego połączenia. Nie byłoby więc uzasadnione pociąganie takich osób do odpowiedzialności za wykroczenie.

Przedmiotowy czyn zabroniony ma charakter powszechny, co oznacza, że jego sprawcą może być każdy kto ma zdolność do ponoszenia odpowiedzialności za wykroczenie jako takie. Nie poniosą za nie odpowiedzialności nieletni, gdyż ustawa z 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich¹² nie wymienia art. 66 Kodeksu wykroczeń wśród wykroczeń wskazanych w art. 1 § 2 pkt 2 jako czynów zabronionych, co do których nieletni odpowiadają jako za czyny karalne. Do rozważenia pozostaje, czy nie powinni oni odpowiadać za takie zachowania, co oznaczałoby konieczność wpisania art. 66 Kodeksu wykroczeń do ustawowego katalogu czynów zabronionych nieletnich, ale co byłoby ewentualnie uzasadnione, gdyby ich udział w takich zachowaniach był znaczny, a tak zdaje się nie jest. Gdyby jednak nieletni „dla żartu” choćby dopuścił się takich czynów kilkakrotnie, to w grę wchodziłoby przeprowadzenie wobec niego postępowania w związku z jego demoralizacją. Jako że demoralizacja interpretowana jest jako zachowanie powtarzalne a nie jedynie jednorazowe, to w sytuacji, gdyby nieletni dopuścił się zablokowania telefonicznego numeru alarmowego jeden raz, prowadzenie takiego postępowania mogłoby być jedynie wyjątkowe. Z drugiej jednak strony brak reakcji na takie jego zachowanie mogłoby prowadzić do pewnego jego rozzuchwalenia, a zatem chyba właśnie wpisanie art. 66 Kodeksu wykroczeń do katalogu czynów zabronionych na gruncie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich byłoby uzasadnione.

¹² T.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 969.

Ustawowe zagrożenie karami i środkami karnymi

Za przedmiotowe wykroczenie grożą kary aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny do 1500 zł. Co do zasady takie ustawowe zagrożenie jest właściwe, a obejmuje ono prawie, prócz kary nagany, cały katalog kar za wykroczenia. Kara aresztu jest karą najsurowszą, ale mogą zdarzać się przypadki sprawców, że jej orzeczenie będzie uprawnione, a tak choćby byłoby wobec sprawcy nie mającego z czego uiścić kary grzywny, której egzekucja byłaby niemożliwa, który nie mógłby z powodów zdrowotnych wykonywać nieodpłatnej pracy na cele społeczne, a stopień szkodliwości jego zachowania, w tym wielokrotność nadużywania telefonicznego numeru alarmowego, uzasadniałyby sięgnięcie po karę aresztu.

Nie do końca można zaś pochwalić ustawodawcę za ograniczenie ustawowego wymiaru kary grzywny (do 1500 zł), gdy zgodnie z art. 24 § 1 Kodeksu wykroczeń co do zasady może ona wynosić od 20 zł do 5000 zł. Wydaje się, że w przypadku analizowanego wykroczenia, gdyby zgodnie z art. 24 § 3 Kodeksu wykroczeń uzasadniały to dochody sprawcy, jego warunki osobiste i majątkowe, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe, w niektórych przypadkach blokowania telefonicznego numeru alarmowego uzasadnione byłoby wymierzenia grzywny wyższej niż 1500 zł.

Zgodnie z art. 66 § 2 Kodeksu wykroczeń, „jeżeli wykroczenie spowodowało niepotrzebną czynność, można orzec nawiązkę do wysokości 1000 zł”. Przepis ten miał już takie brzmienie przed nowelizacją na mocy której dodano do art. 66 § 1 tego aktu prawnego przepis sankcjonujący blokowanie telefonicznego numeru alarmowego i – jak się wydaje – bardziej odnosi się on do wykroczenia fałszywego alarmu z pkt 1 tej jednostki redakcyjnej, a więc, że został on zachowany w brzmieniu dotychczasowym bez uwzględnienia nowego typu czynu zabronionego. Jednak mając na względzie wykładnię literalną, należy przyjąć, że ma on także zastosowanie do wykroczenia opisanego w pkt 2 tego paragrafu, a więc blokowania takiego numeru, przy pewnych wątpliwościach, o jaką niepotrzebną czynność tu ma chodzić. Wydaje się, że będzie nią już sama rozmowa osoby obsługującej telefoniczny numer alarmowy z osobą dzwoniącą bez uzasadnienia, konieczność poświęcenia jej czasu, bo przecież za taką czynność nie można by traktować tylko zadysponowania np. karetką pogotowia, gdyż to już wyczerpywałoby znamiona przestępstwa fałszywego alarmu z art. 224a Kodeksu karnego z 6 czerwca 1997 roku¹³. Z drugiej jednak strony każdy nieuprawniony kontakt z numerem alarmowym takie czynności wywołuje. Zatem lepiej byłoby, aby przepis art. 66 § 2 Kodeksu wykroczeń otrzymał nowe brzmienie, że można orzec nawiązkę do wysokości 1000 zł w razie jego popełnienia bez „dopowiedzenia”, że potrzeba do tego „spowodowania niepotrzebnej

¹³ T.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1950 z późn. zm.

czynności”. Formuła taka jest znana Kodeksowi wykroczeń choćby w art. 123 czy w art. 148. Nawiązka powinna być orzekana na rzecz konkretnego centrum powiadamiania ratunkowego, wobec którego sprawca nadużył telefonu alarmowego.

Przykładowe sprawy wyczerpujące znamiona przedmiotowego wykroczenia

Art. 66 § 1 pkt 2 Kodeksu wykroczeń stanowi podstawę odpowiedzialności w konkretnych przypadkach. Jako ich przykłady wyeksponowane przez media wskazać można następujące, czyniąc to dla pewnego porządku w kolejności chronologicznej. Mianowicie, w styczniu 2018 roku mieszkaniec Hrubieszowa zadzwonił na numer alarmowy, opowiadając o powrocie z imprezy i zgubieniu na niej butów, zapraszając funkcjonariusza do wspólnej zabawy¹⁴. Natomiast w kwietniu 2018 roku 31-letnia mieszkanka Dzierżoniowa wykonała 500 nieuzasadnionych połączeń z numerem alarmowym. Tamtejsi policjanci ustalili jej tożsamość i przekazali sprawę do sądu¹⁵. We wrześniu 2018 roku 46-letni mieszkaniec Mierzyna został ukarany przez sąd grzywną 1000 zł za to, że w ciągu kilku dni wykonał ponad 200 bezpodstawnych połączeń na numer alarmowy (sprawca dzwonił, bo chciał porozmawiać, a często był pod wpływem alkoholu)¹⁶. W styczniu 2019 roku mieszkaniec powiatu nowotarskiego zadzwonił na numer alarmowy informując, że jego kolega chce popełnić samobójstwo. Policjanci ustalili miejsce przebywania obu panów, którzy spożywali alkoholi i byli rozbawieni tym, co zrobili. Sprawa trafiła wraz z wnioskiem o ukaranie do sądu¹⁷. W lipcu 2019 roku 18-latek i 19-latek z Inowrocławia zadzwonili pod numer alarmowy, że potrzebna jest pomoc medyczna, co nie było prawdą. Dzwoniąc śmieli się, a nawet śpiewali do słuchawki. W listopadzie 2019 roku sąd ukarał ich grzywną, jak też wymierzył nawiązkę na rzecz Wojewódzkiego Centrum Powiadamiania Ratunkowego w Bydgoszczy¹⁸.

Jak widać perspektywa odpowiedzialności karnej za blokowanie telefonicznego numeru alarmowego albo nie jest szerzej znana, albo z innych powo-

¹⁴ <https://kurierlubelski.pl/hrubieszow-zadzwonil-na-policje-opowiadal-o-powrocie-z-imprezy-i-zgubieniu-butow-w-blocie/ar/12810932> (data dostępu: 6.03.2020).

¹⁵ <https://ochrona24.info/4188,odpowie-za-blokowanie-numeru-alarmowego/> (data dostępu: 6.03.2020).

¹⁶ <http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/164245,Ukarany-za-blokowanie-numeru-alarmowego.html> (data dostępu: 6.03.2020).

¹⁷ <http://podhaleregion.pl/index.php/z-podhala/prawo/26015-zartowali-o-samobojstwie> (data dostępu: 6.03.2020).

¹⁸ <https://bydgoszcz.wyborcza.pl/bydgoszcz/7,48722,25375576,zadzwonili-na-numer-112-i-zaspiewali-slono-za-to-zaplaca.html> (data dostępu: 6.03.2020).

dów nie ma przesądających walorów prewencyjnych. Nie może to jednak prowadzić do wniosku, że odpowiedzialność taka jest zbędna. Potrzeba bowiem czasu, aby informacje o tego rodzaju zachowaniu są wykroczeniami i „przebiły się” do świadomości społecznej. Dopiero w dalszej perspektywie będzie można zaobserwować, na ile przyczyni się to do zmniejszenia udziału bezpodstawnych telefonów w relacji do tych, gdy dzwoniący lub inne osoby naprawdę potrzebują pomocy.

Znaczenie mają tu także akcje społeczne, w tym medialne, promujące odpowiedzialne korzystanie z numeru alarmowego, jak też uświadamiające co do odpowiedzialności za nadużycia w tym zakresie. Jako przykład można tu wskazać wypowiedź wojewody podlaskiego Bogdana Paszkowskiego z lutego 2020 roku, gdy w przededniu obchodzonego 11 lutego Europejskiego Dnia Numeru Alarmowego 112 na konferencji prasowej apelował, aby numeru tego nie traktować jako informacyjnego, lecz związanego z obszarami szeroko pojętych bezpieczeństwa, pomocy i ratunku¹⁹. W tym samym czasie dyrektor Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy Rafał Rewoliński relacjonował, że w 2019 roku przedstawiciele podległej mu instytucji dotarli do ponad 12 tys. osób – przede wszystkim uczniów, ale też wszystkich mieszkańców regionu, starając się promować odpowiedzialne korzystanie z numeru 112²⁰.

Podsumowanie

Wszystko to, w tym odpowiedzialność karna za wykroczenie blokowania telefonicznego numeru alarmowego, może sprawić, że numer ten stanie się instrumentem wykorzystywanym jedynie w sytuacjach uzasadnionych. Trzeba mieć jednak świadomość, że całkowite wyeliminowanie nadużyć w tym zakresie, w tym wyczerpujących znamiona charakteryzowanego wykroczenia, nie jest możliwe. Jednakże to, co może przyczynić się do tego, że takich wykroczeń – w myśl art. 66 § 1 pkt 2 Kodeksu wykroczeń – będzie mniej, widzieć trzeba pozytywnie i starać się to rozwiązanie poddawać prawniczym analizom, czego skromnym wyrazem stara się być niniejsze opracowanie. Wydaje się być ono pierwszym lub jednym z pierwszych odrębnych opracowań poświęconych temu wykroczeniu, a i wypowiedzi przedstawicieli nauki prawa wykroczeń na jego temat na łamach szerszych prac, w tym podręczników i komentarzy, z racji niewielkiego „stażu” jego obowiązywania także nie są zbyt liczne. Być może zatem powyższe spostrzeżenia okażą się ważne dla jego przybliżenia czy

¹⁹ <https://www.radio.bialystok.pl/wiadomosci/index/id/179195> (data dostępu: 6.03.2020).

²⁰ <https://www.gov.pl/web/uw-kujawsko-pomorski/numer-112-na-strazy-zycia-zdrowia-i-bezpieczenstwa> (data dostępu: 6.03.2020).

też inspirujące do dalszych eksploracji badawczych problematyki odpowiedzialności karnej za blokowanie telefonicznego numeru alarmowego.

Odpowiedzialność taka na pewno jest potrzebna – wymiarze prewencyjnym i represyjnym. Oby ten pierwszy górował nad drugim, wszak nie jest pierwszoplanowym celem przepisów karnych pociąganie na ich podstawie do odpowiedzialności karnej tych, którzy swoimi zachowaniami wyczerpują ich znamiona, lecz to, aby takich przypadków było jak najmniej. Tak samo jest w przypadku nowego typu wykroczenia, jakim jest wykroczenie blokowania telefonicznego numeru alarmowego, z tą perspektywą, że gdy takich przypadków będzie mniej, będą większe szanse na udzielanie pomocy osobom faktycznie jej potrzebującej, gdyż to jest w tym wszystkim najważniejsze.

Wykaz literatury

- Bojarski M., Radecki W., *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, C.H. Beck Warszawa 2018.
- Bojarski T., *Wykroczenia przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym*, [w:] *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, (red.) T. Bojarski, Wolters Kluwer, Warszawa 2019.
- Budyn-Kulik M., *Wykroczenia przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym*, [w:] *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, (red.) P. Daniluk, C.H. Beck, Warszawa 2019.
- Marek A., Marek-Ossowska A., *Prawo wykroczeń (materialne i procesowe)*, C.H. Beck, Warszawa 2019.
- <https://tvn24bis.pl/z-kraju,74/blokowanie-numerow-alarmowych-karane-ekspert-ocenia,781819.html>.
- <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=1652>.
- <https://kurierlubelski.pl/hrubieszow-zadzwonil-na-policje-opowiadal-o-powrocie-z-imprezy-i-zgubieniu-butow-w-blocie/ar/12810932>.
- <https://ochrona24.info/4188,odpowie-za-blokowanie-numeru-alarmowego/>.
- <http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/164245,Ukarany-za-blokowanie-numeru-alarmowego.html>.
- <http://podhaleregion.pl/index.php/z-podhala/prawo/26015-zartowali-o-samobojstwie>.
- <https://bydgoszcz.wyborcza.pl/bydgoszcz/7,48722,25375576,zadzwonili-na-numer-112-i-zaspiewali-slono-za-to-zaplaca.html>.
- <https://www.radio.bialystok.pl/wiadomosci/index/id/179195>.
- <https://www.gov.pl/web/uw-kujawsko-pomorski/numer-112-na-strazy-zycia-zdrowia-i-bezpieczenstwa>.

Summary

Offense blocking an emergency telephone number

Key words: criminal liability, criminal act, misuse of the emergency number.

The purpose of the article is to analyze the essence and statutory signs of an offense by blocking a telephone emergency number, as well as referring to the penalties for them. It was introduced to the Code of Offenses in 2017, and it happened at the initiative of the President of the Republic of Poland. So far, it has not been extensively analyzed by representatives of the science of criminal law in separate studies devoted to it, and therefore this study may benefit from the privilege of innovation using what was previously written about this offense. Criminal liability for them is to contribute to reducing the number of cases of fraud in this respect, which has been and is quite a lot, both by preventing them and by prosecuting them for such behavior. This offense is universal, intentional and punishable by detention, restriction of liberty or a fine. It is also possible to make a decision in connection with his committing. It is a pity that he was not dedicated to a separate editorial unit of the Code of offenses, somehow combining them with a false alarm offense. Prohibition of such behavior under the threat of criminal penalties should be assessed positively, with some doubts about the statutory features of this offense, including blocking itself, which should not be equated with blocking the emergency number. A longer time perspective is needed to assess its real role in reducing the scale of such abuse, but it is certainly needed in the system of offenses as offenses.